

**Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2020/2021**

Etap rejonowy

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi zgodnie z poleceniem komisji konkursowej;
2. masz do rozwiązania **36** zadań zamkniętych, za rozwiązanie których możesz otrzymać maksymalnie **36** punktów;
3. do każdego zadania podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna** jest poprawna;
4. odpowiedzi udzielaj tylko na załączonej karcie odpowiedzi;
5. jeżeli pomylisz się, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową poprawną odpowiedź;
6. jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
7. nie używaj ołówka, gumki ani korektora na karcie odpowiedzi;
8. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
9. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
10. na rozwiązanie zadań masz **90 minut**.

Powodzenia!

Zadania od 1, do 13. do tekstu Leszka Kołakowskiego O KŁAMSTWIE

Leszek Kołakowski

O KŁAMSTWIE

[...] Niektórzy filozofowie bronili skrajnego i rygorystycznego zakazu kłamania – np. Święty Augustyn i Kant. Nakaz, wedle którego w żadnych okolicznościach nie wolno kłamać, jest, wobec komplikacji spraw ludzkich, nie tylko beznadziejny, ale, co gorsza, w zastosowaniu sprzeczny czasem z nakazem życzliwości dla bliźnich albo z dobrze uzasadnionym interesem społecznym. [...] Najprostszy i bynajmniej nie wymyślony sztucznie, ale nieraz rzeczywisty przykład z lat okupacji: jeśli gdzieś Żyd się ukrywa i przychodzą niemieccy żandarmi pytając, czy tu Żyd jaki nie mieszka – ktoś z resztką sumienia mógłby powiedzieć, że w imię szlachetnej zasady nie-kłamania trzeba wydać człowieka katom na pewną śmierć?

Rządy często kłamią swoim obywatelom albo wprost, albo przez przemilczanie spraw, które, gdy przemilczane, stwarzają fałszywy obraz rzeczywistości. Często są to kłamstwa, które służą ochronie rządu przed krytyką i ukrywają jego nieprawości czy błędy. Czasem są to kłamstwa uzasadnione; oprócz spraw, które muszą być zatajone z uwagi na bezpieczeństwo kraju, są kłamstwa, które są naprawdę w interesie społecznym: jeśli np. rząd nosi się z zamiarem dewaluacji pieniądza i pytają go, czy zamierza swoją walutę zdevaluować, musi zaprzeczyć, bo uprzedzenie z góry o dewaluacji naraziłoby państwo na wielkie straty ze strony spekulantów finansowych, którzy natychmiast rzuciliby się jak szarańcza na łatwy łup.

Co więcej, cnoty towarzyskie, jak dyskrecja i uprzejmość, bardzo często ocierają się o kłamstwo, ale trudno nie przyznać, że gdyby tych cnót nie było, życie zbiorowe byłoby znacznie gorsze, niż jest i nie tyle oddychalibyśmy czystym powietrzem prawdy, ile żylibyśmy wśród chamstwa. I tych, co zawsze bez zastanowienia mówią to, co za prawdę słusznie czy niesłusznie – mają, uważamy za chamów. [...]

Krótko mówiąc, jest bodaj zgodne ze zdrowym rozsądkiem uznać, że zachodzą okoliczności, kiedy trzeba kłamać w dobrej sprawie i cały kłopot polega na tym, jak tę ‘dobrą sprawę’ określić, bo będziemy przecież łatwo skłonni do rozciągnięcia tej zasady w taki sposób, że wszystko, co jest w naszym prywatnym interesie, jest właśnie ‘dobrą sprawą’, a trudno wymyślić taką regułę, co by wszystkie możliwe przypadki poszczególnie przesądzała. [...]

Z tego, że kłamstwo bywa dopuszczalne i że można kłamać w dobrej sprawie, nie należy jednak wnosić, że wolno nam polegać na formule „kłamstwo jest czasem dobre, czasem złe”, bo taka formuła jest na tyle mglista, że może praktycznie wszystkie nasze kłamstwa usprawiedliwiać. [...]

Jeśli jednak absolutny zakaz kłamania jest zarówno nieskuteczny, jak niekiedy sprzeczny z innymi, ważniejszymi przykazaniami, jak znaleźć ogólną zasadę dopuszczalności kłamstwa? Ogólnej takiej zasady, niezawodnie rozstrzygającej każdy przypadek poszczególny, powtarzam, nie ma. Wolno nam jednak pokusić się o pewne morały, które mogą być pomocne.

Pierwszy morał jest taki, że należy czynić wysiłek, aby nie kłamać samemu sobie, a więc m.in., gdy się kłamie, wiedzieć, że się kłamie. [...] Powinniśmy, po wtóre, pamiętać, że nasze samousprawiedliwienia i nasze pojęcie o ‘dobrej sprawie’, co ma kłamstwo czcigodnym uczynić, są zawsze podejrzanе, jeśli ‘dobra sprawa’ jest po prostu naszym prywatnym interesem. Możemy, po trzecie, pamiętać o tym, że kłamstwo nie jest moralnie dobre również wtedy, kiedy jest dopuszczalne albo wręcz zalecane w imię ważniejszych dóbr.

Po czwarte, dobrze jest wiedzieć, że kłamstwo często szkodzi innym, ale jeszcze częściej szkodzi kłamcy, bo go wewnętrznie pustoszy.

Pamiętanie o tych regułach nie sprawi, byśmy się stali – czy większość z nas – świętymi i bezgrzesznymi, nie zniszczy też kłamstwa na świecie, ale może nauczyć nas ostrożności w używaniu broni kłamstwa, nawet gdy użyć jej trzeba.

Leszek Kołakowski, *O kłamstwie* [w:] tegoż *Mini wykłady o maxi sprawach*. Kraków 2009.

Zadanie 1. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Tekst Leszka Kołakowskiego zawiera rozważania o charakterze

- A. społecznym.
- B. literackim.
- C. naukowym.
- D. filozoficznym.

Zadanie 2. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Począwszy od 7. trzy końcowe akapity przytoczonego fragmentu tekstu O KŁAMSTWIE mają przede wszystkim

- A. poinformować o problemie.
- B. zachęcić do działania.
- C. kształtować poglądy.
- D. wyrazić emocje.

Zadanie 3. (0-1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Leszek Kołakowski przytacza poglądy innych myślicieli, aby z nimi polemizować.	TAK	NIE
2.	Autor swoje rozważania podsumowuje wnioskiem, że nawet usprawiedliwione kłamstwo nie jest neutralne etycznie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 4. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Leszek Kołakowski uważa, że

- A. można świadomie kłamać, jeśli łączy się to z zamiarem odniesienia korzyści.
- B. kłamstwo jest rzeczą całkowicie naganną, bo niszczy relacje międzyludzkie.
- C. w sytuacjach dramatycznych i wyjątkowych kłamstwo jest dopuszczalne.
- D. zawsze można kłamać, bo oszukiwanie jest zgodne z porządkiem natury.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie i oceń jego prawdziwość. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

Kłamstwo polityczne w systemie

1.	demokratycznym, ograniczone przez wolność słowa, nie zaciera różnicy między prawdą a fałszem, dlatego wciąż można je odróżnić.	TAK	NIE
2.	totalitarnym służy fałszowaniu wiedzy o świecie, w rezultacie czego ludzie przyjmują fałszywe informacje za niepodważalną prawdę.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Kłamstwo jest niedopuszczalne, jeśli podyktowane jest

- A. dobrem ogółu.
- B. racjami humanitarnymi.
- C. dyskrecją i życzliwością wobec ludzi.
- D. zagrożeniem bezpieczeństwa państwa.
- E. chęcią uzyskania określonych korzyści.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

W akapicie czwartym autor poszukuje odpowiedzi na pytanie

- A. Jaki problem wiąże się z przyzwoleniem na kłamstwo?
- B. Dlaczego jedne kłamstwa gorszą, a inne są usprawiedliwione?
- C. W jaki sposób kłamstwo wpływa na stosunki międzyludzkie?
- D. Dlaczego kłamstwo jest tak powszechne, skoro je potępiamy?

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Autor stosuje formy pierwszej osoby liczby mnogiej, aby

- A. ułatwić czytelnikowi zrozumienie tekstu.
- B. nadać osobisty charakter swojej wypowiedzi.
- C. zbudować poczucie wspólnoty z czytelnikami.
- D. podkreślić subiektywizm punktu widzenia na określony temat.

Zadanie 9. (0-1)

Leszek Kołakowski, odwołując się do przykładu mydła Cud, wyjaśnia perswazyjną funkcję reklamy. Wskaż tekst reklamowy, który pełni przede wszystkim funkcję informacyjną. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Kupuj mydło Cud – nie ma lepszego mydła na świecie.
- B. Miliony kobiet chwali cudowne właściwości mydła Cud.
- C. Mydło Cud zapewnia gładszą cerę tylko w dwa tygodnie.
- D. To nie jest mydlenie oczu! Mydło Cud w najlepszej cenie.
- E. W mydle Cud воск pszczeli pełni rolę naturalnego konserwantu.

Zadanie 10. (0-1)

Które hasło reklamowe zawiera błąd językowy? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Mydło Cud najskuteczniejsze na trądzik.
- B. Mydło Cud – najlepsze na rynku.
- C. Mydło Cud – najbardziej mydlane.
- D. Najwyższej jakości mydło Cud.

Zadanie 11. (0-1)

Który z podanych wyrazów ma najszerszy zakres znaczeniowy? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. plotka.
- B. oszustwo.
- C. kłamstwo.
- D. matactwo.
- E. oszczerstwo.
- F. krzywoprzysięstwo.

Zadanie 12. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Wyraz wyróżniony w wypowiedzeniu *Niektórzy filozofowie bronili skrajnego i rygorystycznego zakazu kłamania* jest **a/b** _____, który z wyrazem określanym tworzy związek **c/d** _____ i pełni w zdaniu funkcję **e/f** _____.

a. przymiotnikiem	c. rzędu	e. dopełnienia
b. rzeczownikiem	d. zgody	f. przydawki

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c, e
- B. a, d, f
- C. a, d, e
- D. b, c, e
- E. b, d, f
- F. b, c, f

Zadanie 13. (0-1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–2.

Wyraz *prawdomówność* jest

A.	zrostem,	ponieważ powstał	1.	z połączenia tematów słowotwórczych bez elementów łączących, bez formantów.
B.	złożeniem,		2.	z dwóch podstaw słowotwórczych połączonych formantem, wrostkiem.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to B i 1
- D. Poprawna odpowiedź to B i 2

Zadania od 14. do 27. do tekstu Bolesława Prusa KAMIZELKA

Bolesław Prus

KAMIZELKA (fragment)

– Posłuchaj mnie, powiem ci jeden sekret... Ja z tą kamizelką, widzisz, trochę szachrowałem. Ażeby ciebie uspokoić, co dzień sam ściągałem pasek i dlatego – kamizelka była ciasna... Tym sposobem dociągnąłem wczoraj pasek do końca. Już martwiłem się myśląc, że się wyda sekret, gdy wtem dziś... Wiesz, co ci powiem?... Ja dziś, daję ci najświętsze słowo, zamiast ściągać pasek musiałem go trochę rozluźnić!... Było mi formalnie ciasno, choć jeszcze wczoraj było cokolwiek luźniej...

No, teraz i ja wierzę, że będę zdrow... Ja sam!... Niech doktor myśli, co chce...

Długa mowa tak go wysiliła, że musiał przejść na łóżko. Tam jednak, jako człowiek, który bez ściągnięcia pasków zaczyna nabierać ciała, nie położył się, ale jak w fotelu oparł się w objęciach żony...

– No, no!... – szeptał – kto by się spodziewał?... Przez dwa tygodnie oszukiwałem moją żonę, że kamizelka jest za ciasna, a ona dziś naprawdę sama ciasna!...

No... no!...

I przesiedzieli tuląc się jedno do drugiego cały wieczór.

Chory był wzruszony jak nigdy.

– Mój Boże! – szeptał całując żonę po rękach – a ja myślałem, że już tak będę chudnął do... końca. Od dwu miesięcy dziś dopiero, pierwszy raz, uwierzyłem w to, że mogę być zdrow.

Bo to przy chorym wszyscy kłamią, a żona najwięcej. Ale kamizelka – ta już nie skłamie!...

*

Dziś patrząc na starą kamizelkę widzę, że nad jej ściągaczami pracowały dwie osoby. Pan – co dzień posuwał sprzączkę, ażeby uspokoić żonę, a pani co dzień – skracała pasek, aby mężowi dodać otuchy.

„Czy znowu zejda się kiedy oboje, ażeby powiedzieć sobie cały sekret o kamizelce?...” – myślałem patrząc na niebo.

Nieba prawie już nie było nad ziemią. Padał tylko śnieg taki gęsty i zimny, że nawet w grobach marzły ludzkie popioły.

Któż jednak powie, że za tymi chmurami nie ma słońca?...

Bolesław Prus, *Kamizelka*, [w:] tegoż, *Nowele*, Poznań 2010.

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Dla narratora tytułowa kamizelka miała wartość symboliczną, ponieważ była

- A. kłopotliwym eksponatem w prywatnych zbiorach.
- B. śladem czyjejś obecności i tragedii.
- C. dowodem na jego skłonności do sentymentalizmu.
- D. pamiątką po dawnych sąsiadach.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Dla głównych bohaterów utworu kamizelka była przede wszystkim

- A. nieodzowną częścią garderoby.
- B. nadzieją na powrót do zdrowia.
- C. miarą zaawansowania choroby.
- D. symbolem statusu społecznego.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Punktem kulminacyjnym akcji utworu jest moment, w którym

- A. pan nagle zasłabł i dostał krwotoku.
- B. narrator kupił kamizelkę od handlarza.
- C. żona odbyła na ulicy rozmowę z lekarzem.
- D. mąż odkrył, że kamizelka jest nieco za ciasna.
- E. pani postanowiła, że zacznie zwężać kamizelkę.

Zadanie 17. (0–1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

Kłamstwa i oszustwa, których dopuszczali się względem siebie małżonkowie, Leszek Kołakowski uznałby za

A.	godne potępienia,	ponieważ	1.	oboje kierowali się szczytną intencją.
			2.	pozbawiały męża woli walki z chorobą.
B.	usprawiedliwione,		3.	oboje nie byli wobec siebie szczerzy.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to A i 3
- D. Poprawna odpowiedź to B i 1
- E. Poprawna odpowiedź to B i 2
- F. Poprawna odpowiedź to B i 3

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź A.–C.

Wyjawiając swój sekret żonie, mąż doświadczał ambiwalencji uczuć pomiędzy _____

A.	strachem i ulgą.
B.	radością i rozpaczą.
C.	nadzieją i rezygnacją.

Zadanie 19. (0–1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

W przytoczonym fragmencie tekstu o stanie emocjonalnym męża możemy wnioskować przede wszystkim na podstawie

- A. zastosowanej przez autora narracji pierwszoosobowej.
- B. opisu pozawerbalnych reakcji wyrażających przeżycia bohatera.
- C. słownictwa nazywającego przeżycia wewnętrzne postaci.
- D. składniowych środków stylistycznych np. urwanych zdań, wykrzyknień.

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Wprowadzając w zakończeniu motyw śniegu, autor przejawia pesymizm, ponieważ bez względu na wysiłki człowieka wszystko i tak zostanie przysypane i zapomniane.	TAK	NIE
2.	Autor daje czytelnikowi nadzieję, bowiem słońce za chmurami jest symbolem bezgranicznej miłości, gotowej na największe poświęcenie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 21. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Narrator przedstawia historię swoich sąsiadów w sposób **a/b** _____, ponieważ **c/d** _____.

- a. obiektywny
- b. subiektywny.
- c. swoimi komentarzami wzbudza sympatię czytelnika do bohaterów
- d. ogranicza się jedynie do przedstawienia czytelnikowi faktów

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 22. (0–1)

Oceń poprawność odpowiedzi zamieszczonych w tabeli.

Utwór Bolesława Prusa zawiera typowe cechy noweli, ponieważ

1.	trzecioosobowy narrator jest obiektywny i wszechwiedzący.
2.	akcja jest skondensowana wokół tytułowego przedmiotu.
3.	opowiedziana historia dotyczy ograniczonej liczby postaci.
4.	zwarta akcja utworu jest skupiona wokół jednego wątku.
5.	akcja rozwija się w kierunku punktu kulminacyjnego i kończy się puentą.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko 1. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.
- B. Tylko odpowiedź 3. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- C. Tylko odpowiedź 4. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- D. Odpowiedzi 1. i 2. są poprawne, a pozostałe – fałszywe.
- E. Tylko 5. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.

Zadanie 23. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Utwór ma budowę ramową, bo są to dwie opowieści – jedna w drugiej.	TAK	NIE
2.	Czas akcji utworu pokrywa się z czasem narracji, bo wydarzenia opowiedziane są w porządku chronologicznym.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 24. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Określenia [ściągaacz] *pokluty zębami sprzączki*, *chora kamizelczyna*, którymi posługuje się narrator w opisie kamizelki, to przykłady

- A. omówień.
- B. zgrubień.
- C. porównań.
- D. animizacji.
- E. kolokwializmów.

Zadanie 25. (0–1)

„Czy znowu zejdą się kiedy oboje, ażeby powiedzieć sobie cały sekret o kamizelce?...” – myślałem patrząc na niebo.

Który związek frazeologiczny najwłaściwiej opisuje stan emocjonalny narratora w przytoczonym wyżej fragmencie? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Był zły myśli.
- B. Był dobrej myśli.
- C. Nosił się z myślą.
- D. Gubił się w myślach.
- E. Wracał do czegoś myśla.
- F. Czytał w czyichś myślach.

Zadanie 26. (0–1)

Dokończ zdanie i wskaż falszywe stwierdzenie dotyczące podobieństw w „Katarynce” i „Kamizelce” Bolesława Prusa. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

W obu nowelach autor

- A. skupia akcję utworu wokół konkretnego przedmiotu.
- B. porusza problematykę nierówności społecznych.
- C. wybiera jako tło zdarzeń miasto i kamienicę.
- D. ukazuje w pełni realizm życia codziennego.
- E. bohaterem opowieści czyni także narratora.
- F. motywuje działania bohaterów chorobą.

Zadanie 27. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Użyty w wypowiedzeniu *Tam jednak, jako człowiek, który bez ściągania pasków zaczyna nabierać ciała, nie położył się, ale jak w fotelu oparł się w objęciach żony spójnik ale* wprowadza zdanie składowe współrzędne **a/b** _____, w celu **c/d** _____.

a. przeciwstawne	c. wskazania możliwości wyboru
b. rozłączne	d. podważenia pewności stwierdzenia

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadania od 28. do 36. do tekstu Adama Mickiewicza GRAŻYNA

Adam Mickiewicz

EPILOG WYDAWCY

Czytelniku, jeżeliś przepatrzył cierpliwie
I nierad snadź¹ do końca – czemu się nie dziwię:
Bo w żmudnem zaplątaniu, gdy wątku nie schwyta
Podrażniona ciekawość, gniewa się niesyta –
Za co książkę sam został, a wyprawił żonę?

Za co śród boju przyniósł niewczesną² obronę?
Czy księżna własną wolą zastąpiła męża?
Przecż³ Litawor na Niemce jął się do oręża?...
Dostatnich⁴ odpowiedzi na próżno byś badał.
Wiedźże, iż autor, co te historyje składał,
Ile widział lub słyszał (był naonczas w mieście),
To pokrótce spisawszy, zamilczał o reszcie.
[...]

Gdy umarł, jam rękopis wziął po nieboszczyku,
A sądząc, iż rad będziesz, miły czytelniku,
Kiedy z ukrycia wyjdą na publiczne oczy
I koniec się jakkolwiek przycięty dotoczy⁵,
Pytałem Nowogrodzian, ludzi godnych wiary;
Ale żaden nie wiedział, jeno Rymwid stary;
I ten, jak stary, prędko rozstał się z żywotem,
A póki żył, nikomu nie powiadał o tem.
(Snadź w przysiędze uwiązany albo w obietnicy).
Szczęściem, był drugi człowiek świadom tajemnicy:
Giermek księżnej, podonczas⁶ we dworcu przytomny⁷.
Ten, jako człowiek prostak, mniej w języku skromny,
Gadał, a jam spisywał, widząc, iż powieści
Wiążą się do podanej od autora treści.
Czyli całkiem prawdziwe, trudno dać porękę;
A kto o fałsz pomówi, nie wyzwę na rękę:
[...]

Giermek zaś tak powiadał:

«Księżna sfrasowana,
Długo błagała męża, padłszy na kolana,
Ażeby na kark Litwie nie zwał nieprzyjaciół:
Ale on tak się w gniewie uporczywy zaciął,
Iż jej prośby z szyderczym słuchając obliczem,
»Nie i nie« odpowiadał i odprowadził z niczem.
Sądziła go przekonać łatwiej w innym czasie;
Rozkazała posłańców zatrzymać w tarasie⁹
Lub za mury wyprowadzić. Wyprawiłem cicho;
Zbłądziliśmy oboje: a stąd całe lichy.
Bo komtur, odpowiedzią twardą zagniewany,
Miasto¹⁰ posiłków niesie ogień i tarany.
Kiedym o tej nowinie uwiadomił panią,
Biegła znowu do męża, ja z daleka za nią.
Weszliśmy; ciemno było w komnacie i głucho,
Książę strudzony zasnął na oboje ucho.
Stanęła podle¹¹ łoża, lecz nie śmiała budzić,
Czy nie chcąc darmo prosić, czy sennego trudzić;
Ale wrychle¹² na obrót rzuciła się nowy:
Bierze szablę, książęciu leżącą u głowy,
Pancerz kładzie, mężowski płaszcz na piersiach zwiesza
i lekko drzwi przemknąwszy, na ganek pośpiesza.
Mnie srogo zakazuje o niczym nie gadać.
Koń już był osiodłany. Kiedy miała wsiadać,

Szabli nie obaczyłem przy jej lewym boku,
Zapomniała przypasać lub zgubiła w mroku.
Biegnę, szukam, powracam: aż zamknięto wrota;
Patrzę oknem: niestety! już za bramą rota.
[...]
Widać blask i grzmot działa rozlega się w dali:
Zrozumiałem, że z Niemcy bitwę zagajali.
Wkrótce Litawor, czyli dosyć mając spania,
Czy zbudzony łoskotem, zerwał się z posłania.
Woła, klaszcze i woła: ja, drżący ze strachu,
Wsunąłem się na klęczkach w ciemny zakąt gmachu,
Widziałem, jako szukał oręża i zbroje,
Kołał we drzwi, skoczył na księżnej pokoje,
Wrócił, wyłamał rygle, wyleciał na ganek.
Ja do okna, (a już się zbierało na ranek):
Książę spoziera wkoło i nastawia uszy,
I krzyczy; ale w zamku nie ma żywej duszy.
Potem na dół, jakoby nieprzytomny sobie
Skoczył, gdzie stały jego rumaki przy żłobie;
[...]
A wypuściwszy wodze lotem błyskawicy
Przez dziedziniec, most, bramę pędzi ku stolicy.
[...]
Wraca Litawor, Rymwid; i Grażynę z łęku
Wysadziwszy omdlałą, dźwigali na rękę.
Strach wspomnieć! Kędy stąpią, krwawy strumień pryska,
W pierś ciężko zaraniona i skonania bliska,
Padła niema, to nogi ściskając książęce,
To załamane k'niemu wyciągając ręce:
»Przebac mężu mój, pierwsza i ostatnia zdrada!...«
Książę płacze, podnosi; zemdlona upada;
Skonała... Wstał i odszedł, i rękami oczy
Zakrył, i stał... Ja wszystko widziałem z uboczy¹³;
A gdy z Rymwidem jęli kłaść na łożę ciało,
Umknąłem... Wiecie wszyscy, co się dalej stało».

Adam Mickiewicz, *Grażyna. Powieść litewska*. Kraków 2019.

¹ **snadź** – zapewne, prawdopodobnie

² **niewczesny** – późny, spóźniony

³ **przez** – dlaczego

⁴ **dostatni** – tu: dostateczny, wystarczający

⁵ **koniec się [...] dotoczy** – koniec się dorzeźbi, dorobi

⁶ **podonczas** – wówczas

⁷ **przytomny** – obecny (przy tym, o czym mowa)

⁸ **czyli** – tu: konstrukcja z partykułą wzmacniającą -li; znaczenie: czy też

⁹ **taras** – nasyp ziemny

¹⁰ **miasto** – tu: w miejsce, zamiast

¹¹ **podle** – obok

¹² **wrychle** – wkrótce

¹³ **z uboczy** – z boku

Zadanie 28. (0–1)

Dokończ zdanie i wskaż falszywe stwierdzenie dotyczące funkcji narratora w EPILOGU WYDAWCY. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

W przytoczonym fragmencie EPILOGU WYDAWCY narrator

- A. podkreśla swoją obecność w zwrotach do czytelnika.
- B. relacjonuje wydarzenia i komentuje zachowania postaci.
- C. opowiada o zdarzeniach, w których bezpośrednio uczestniczył.
- D. przytacza relację bezpośrednich świadków i uczestników zdarzeń.
- E. polemizuje z wersją zdarzeń przedstawionych przez autora rękopisu.

Zadanie 29. (0–1)

Oceń poprawność odpowiedzi zamieszczonych w tabeli.

O epickim charakterze utworu Adama Mickiewicza świadczy

1.	obecność narratora prezentującego bohaterów i świat przedstawiony.
2.	fabularny układ zdarzeń i chronologicznie poprowadzona akcja.
3.	zachowana zasada jedności czasu, miejsca i akcji
4.	język charakteryzujący się bogactwem środków stylistycznych.
5.	opisanie świata przedstawionego poprzez działania i wypowiedzi postaci.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko 1. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.
- B. Tylko odpowiedź 1. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- C. Tylko odpowiedź 2. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- D. Odpowiedzi 1. i 2. są poprawne, a pozostałe – fałszywe.
- E. Odpowiedzi 3. i 5. są poprawne, a pozostałe – fałszywe.

Zadanie 30. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Grażyna jest postacią historyczną, której życie i bohaterskie czyny obrosły na Litwie legendą.	TAK	NIE
2.	Grażyna to postać tragiczna, zmuszona wybierać między prawością wobec męża, a wiernością normie moralnej.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 31. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Ani tekst główny, ani seria pytań rozpoczynająca EPILOG WYDAWCY nie wyjaśnia czytelnikowi, dlaczego Litawor

- A. czuł się upokorzony przez Witolda.
- B. pojawił się spóźniony na polu bitwy.
- C. rzucił się na stos pogrzebowy Grażyny.
- D. zawarł tajne przymierze z Krzyżakami.
- E. nie wezwał do siebie posłów krzyżackich.

Zadanie 32. (0–1)

Wskaż istotną dla rozwoju akcji informację o Grażynie, która stanowi motywację sporu między Litaworem a Witoldem. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. *Była naonczas księżęciu zamężną
Córa na Lidzie możnego dziedzica...*
- B. *Nie tylko licem nikt jej nie mógł sprostać:
Ona się jedna w dworze całym szczyci,
Że bohaterską Litawora postać
Wzrostem wysmukłej dorówna kibici.*
- C. *Iglę, wrzecziono, niewieście zabawy
Gardząc, twardego miała oręża;*
- D. *Wojny i sądy, i tajne układy,
Częstokroć od jej zależały rady...*

Zadanie 33. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Dowodem na to, że Grażyna kierowała się w swoich działaniach nie tylko emocjami, ale również rozumem i rozwagą jest

- A. doskonalenie swoich umiejętności władania bronią.
- B. ukrywanie przed otoczeniem swojego wpływu na męża.
- C. poprowadzenie przez nią wojsk litewskich na Krzyżaków.
- D. podjęcie przez nią decyzji o odprawieniu posłów krzyżackich.
- E. uczestniczenie w typowych dla ówczesnych mężczyzn rozrywkach.

Zadanie 34. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Grażyna na łożu śmierci prosi męża o wybaczenie jej zdrady, której dopuściła się, kiedy

- A. próbowała odwlec go od decyzji najazdu na Lidę.
- B. nie obudziła go na wieść o gotujących napaść Krzyżakach.
- C. skłamała, odprawiając w jego imieniu posłów krzyżackich.
- D. przebrana w jego zbroję poprowadziła wojsko na wroga.

Zadanie 35. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Punktem kulminacyjnym w poemacie Adama Mickiewicza, który całkowicie odmienia bieg wydarzeń i dzieje postaci, jest

- A. przybycie Krzyżaków na zamek.
- B. rozmowa Grażyny z Litaworem.
- C. odprawienie posłów krzyżackich.
- D. wieść o ataku Krzyżaków na zamek.
- E. decyzja Grażyny o wyruszenie do boju.
- F. pojawienie się księcia na polu bitwy.

Zadanie 36. (0–1)

Spośród przytoczonych fragmentów tekstu wskaż ten, który zawiera porównanie homeryckie.

- A. *Jako leśniczy, gdy sosny lub dęby
Sieką wzdłuż puszczy, słysząc łoskot w dali,
Jęczą topory, chroboczą pil zęby,
Kiedy niekiedy wierzchołek się zwali;
Na koniec między wyciętymi zręby
Ujrzysz i mężów i błyskanie stali;
Takie wysiekłszy środkiem Niemców łomy,
Darl się ku Litwie rycerz nieznajomy.*
- B. *Coraz to ciemniej, wiatr północny chłodzi,
Na dole tuman , a miesiąc wysoko
Pośród krążącej czarnych chmur powodzi
We mgle niecałe pokazywał oko;
I świat był na kształt gmachu sklepionego,
A niebo na kształt sklepu ruchomego,
Księżyc jak okno, któreży dzień schodzi.*
- C. *Przebrzydły Zakon, podobny do smoku,
Jeden łeb utniesz, drugi rośnie skoro,
I ten ucięty rośnie w dziesięcioro —
Wszystkie utnijmy!... Na próżno się trudzi,
Kto naszych szczerze chce godzić z Krzyżaki:
Bo czy to z kniaziów, czyli z prostych ludzi,
Na Litwie dalej nie znajdzie się taki,
Co by ich nie znał chytróści i dumy,
Nie stronił od nich jak od krymskiej dżumy;*
- D. *Więc choć nie lubię, by dzieł przyszłych końce,
Lada czyjemu widne były oku...
Zamiar wylęgły w myślenia pomroku
Źle jest przed czasem wykazać na słońce.
Niechaj rzecz cała, dokonania bliska,
Jak piorun wprzód zabija, niż błyska...*